

ਅੰਤ ਸ਼ਿਲਪ ਪੱਖ

ਵਰ੍ਧ : 28 ❖ ਅੰਕ : 6 ❖ S.No. : 435

❖ ਤਾ.16-9-2021 ❖ ਸਾਪੇਮ੍ਯਰ

ਝੂਟਕ ਨਕਲ : ਰੁ. 6/-

એલર્ટ ગ્રુપ દ્વારા જીવદયા તથા અનુકંપાદાનની પ્રવૃત્તિ

આમોદ ગ્રુપ દ્વારા ગરીબોમાં સફરજનું વિતરણ

બરોડા ગ્રુપ દ્વારા પાઠશાળાના શિક્ષકોનું બહુમાન

ડભોઈ ગ્રુપ દ્વારા પોલીસ અધિકારીઓનું બહુમાન

ધાંગઘા ગ્રુપ દ્વારા ગરીબ બાળકોમાં સેવ-બુંદીનું વિતરણ

કલ્યાણ ગ્રુપ દ્વારા સાધર્મિકોને અનાજની કીટું વિતરણ

નાવાસોપારા ગ્રુપ દ્વારા ગરીબ બાળકોમાં નાસ્તાનું વિતરણ

વસઈ ગ્રુપ દ્વારા સ્વાતંત્રતા દિવસે ડોક્ટરરનું બહુમાન

ધાંગઘા ગ્રુપ દ્વારા જીવદયાનું અનોખું કાર્ય

આમોદ ગ્રુપ દ્વારા ગરીબ બાળકોમાં નોટબુકનું વિતરણ

સિદ્ધચક આરાધના કરતા એલર્ટ યુવાનો

પાંચ વર્ષથી ચાલતું 'જૈન એલર્ટ બેન્ડ' જૈન ધર્મના વિવિધ પ્રસંગોમાં વિનામૂલ્યે પરફોર્મન્સ આપતું છે

तं देवदेव महिम्नं सिरसा वंदे महावीरम्

॥ श्री प्रेम-भुवनभानु-ज्यघोष-राजेंद्र-हेमरत्नसूरीश्वरेश्वरयो नमः ॥

सुवान्तोत्ता उत्सर्ष ङाळे सुवान्तो वडे यावतुं मेगेप्रीन

दिव्यकृपा : युवाहृदयसम्राट् स्व.पूज्य आचार्य श्री हेमरत्नसूरीश्वरेश्वर महाराज

लेखक : प.पू.पं.श्री हृदयरत्न वि.म.

अहंदि
प्रेरणा
प्रभु

वर्ष : 28 ❖ अंक : 6

S.No. : 435 ❖ वि.सं.2077

त।.16-9-2021 ❖ सप्टेम्बर

: मासिक :

अहंदि धर्म प्रभावक ट्रस्ट

१७, ईलोरा पार्क, जैन हठेरसरासनी सामे,
नारणपुरा थार रस्ता, अमदावाद-१३.
फोन : 079-2768 1317

२४३, पंचरत्न भीदडींग, २जे माण,
अ.म.पी.मार्ग, ओपेरा हाउस, मुंबई - ४.
फोन : 022-23631564, 23808621
(M) 93225 14188 (Time : 12 to 5)
manasmandirtrust@gmail.com
www.shreejainalertgroup.org

तंत्री-मुद्रक-प्रकाशक
कलेशभाई वि. शाह
अमदावाद

टाईप सेटींग
सम्यक् डीजाईन ओन्स प्रिन्ट
अमदावाद

मुद्रक
सर्वोदय ओईसेट
अमदावाद
मो. : 98245 15514

आञ्चन ववाजम : રૂ. ૫૦૦/-
છૂટક નકલ : રૂ. ૬/-

પ્રાર્થના સંવેદના

હે જગત્ ત્રાતા ! કરુણાકર પ્રભુ ! કેવી તારી સત્વશાળી અને પ્રશાંત મુદ્રા છે ! ત્રણે જગત તારા ચરણોમાં નમસ્કાર કરે છે ! છતાં પ્રભુ મને દુઃખ એ વાતનું છે કે કેટલાક પાપીઓ તારો અનાદર કેમ કરે છે ? તારી પ્રતિમાઓ કેમ તોડે છે ! નક્કી પ્રભુ ! કે તેઓ બિચારા મોહથી અને અજ્ઞાનથી હણાયા છે. સમુદ્રને ખાબોચીયું માની બેઠા છે. તેઓને ધિક્કાર થાઓ તે પાપીઓનો જન્મારો જ વ્યર્થ ગયો.

હે ચિંતામણી ! તારા શાસનને માનવા જેઓ તૈયાર નથી. અરે તારી મુખમુદ્રા પણ જોવા જેઓ ઈચ્છા કરતા નથી. તેઓના હાથમાંથી ચિંતામણી રત્ન પડી ગયું છે. બિચારા પત્થરને રત્ન માની ભૂલા પડ્યા છે.

હે તીર્થેશ્વર ! તારા લોકોત્તર શાસનને જેઓ બીજાની સમાન માને છે. બિચારાઓ કહે છે કે બધાય ભગવાન સરખા ! તેઓ અજ્ઞાનથી હણાયા છે. તેઓને તો અમૃતપણ ઝરે સમાન થશે. હે દયાળુ તું એમની બુદ્ધિ સુધારજે.

હે દયાનિધિ ! જેઓ તને જોઈ નિંદા કરે છે. તારા માટે ગમે તેમ બોલે છે તેઓ તો બિચારા બહેરા કે મૂંગા થાય તે જ સારું છે. જેથી ભયંકર કર્મો તો ન બાંધે !

હે સુધાસિંધુ ! જેઓ તારી આજ્ઞાના ઉદાનમાં નિરંતર રમે છે. તેઓને મારા નમસ્કાર છે. જે ભૂમિ ઉપર તારા પાદચિહ્ને પડ્યા છે. તે ભૂમિને પણ શતશત નમસ્કાર છે.

જેની ડાયરીના પાના જુદી જુદી એપાઈટમેન્ટોથી તથા જુદી જુદી મિટીંગોની ડેટ અને ટાઈમથી ભરાઈ ગયા છે. જેઓનો પગ ઘરમાં ટકતો નથી. જેઓની જિંદગી ટ્રેઈનના ડબ્બામાં કે પ્લેનમાં ઉડાઉડ કરવામાં ખર્ચાય છે. જેઓ પોતાના પરમ ઉપકારી માતા-પિતાની પાસે બે મિનિટ બેસી વાત પણ કરી શકતા નથી. તેવા માત્રને માત્ર પોતાના સ્વાર્થ માટે દોડનારાને માટે કહેવું છે કે, ભઈલા ! આખિર તુઝે ક્યા ચાહિએ ? તુઝે કહાં પહૂંચના હૈ ? ઔર આજ તક તુને ક્યા પાયા ? પ્લડ પ્રેશર ? હેડએક ? ટેન્શન ? સ્ટેન્ડ ?

તમે જે સુખની પાછળ દોડી રહ્યા છો તે સુખ તો પાછળ રહી ગયું છે. તમે ખૂબ આગળ નીકળી ગયા છો. ત્યાં માત્ર નીસાસા અને નિરાશા મળશે. શરીરમાં રોગોની ભેટ મળશે. માનસિક ચિંતાઓ, ફસ્ટ્રેશન, નિષ્ફળતાની આગમાં જ જલ્યા કરશો. એકવાર આ ઝડપી દોડથી હોંફી જશો. અચાનક પડી જશો. તમને વોકાર્ડમાં દાખલ કરવામાં આવશે, બે હાથ અને નાકમાં ડોક્ટરો નળીઓ નાંખશે. ઈન્ટેન્સીવ કેર યુનીટમાં તમને એકાંતમાં ગોંધી દેવામાં આવશે. ત્યાં કોઈનેય પ્રવેશ નહિ મળે ત્યારે તમને તમારા બાબલાને મળવાનું મન થશે, તો ડોક્ટરો સોરી કહી ચાલ્યા જશે. સુખ અને શાંતિનો અચાનક આવેલો આ અવસર માણવા જેવો નહિ હોય, કહું છું એકવાર પલાંઠી વાળી વિચારો, ક્યાંક અટકો... ક્યારેક અટકો... તમારા આત્મા ખાતર પણ અટકો.

હેમસૂત્ર

આપણી તમામ શુભપ્રવૃત્તિ પ્રભુની કરુણાથી થાય છે. તેથી પ્રભુની સતત સ્મૃતિ રાખવાથી અહંકારનો વિલય થાય છે. તેનાથી અશાંતિનો નાશ થતાં પરમશાંતિની અનુભૂતિ થાય છે.

સૌજન્ય : અ.સૌ.સુખાબેન શૈલેષભાઈ મહેતા

3

ભગવાન હરિભદ્રસૂરિજી મહારાજ યોગસિદ્ધિના કર્તવ્યમાં યોગાભ્યાસની વાત કરી રહ્યા છે. યોગમાર્ગ ઘણો સૂક્ષ્મ છે. તેમાં અનુભવી જ્ઞાની, ધ્યાની અને યોગીઓ તેને જાણી શકે છે. તેમ છતાં આવા મહાપુરુષોની ગાઈડલાઈન પ્રમાણે ચાલવાથી યોગમાર્ગે ચડેલા જીવો સિદ્ધિ સુધી પહોંચે છે.

આગળ વાત કરી તેમ, યોગમાર્ગમાં પ્રવેશ કરતાં જ એટલે કે ચરમાવર્તમાં આવતાં જ પાત્ર જીવના એવા પ્રકારના ગુણોની ખીલવણી થાય છે. તેમાં ધર્મનું શ્રવણ તે પણ “ધર્મશ્રવણ કરવાની ઈચ્છાપૂર્વકનું” ધર્મશ્રવણ અને ઉત્તમ મહાત્માઓના સત્સંગ વિગેરે શુભ નિમિત્તો જો જીવ પામે અને બરાબર પકડી રાખે, તેમને વળગીને રહે તો યોગમાર્ગમાં ઝડપથી આગળ વધે છે.

તેમ અનાદિકાળથી આત્મામાં અભ્યસ્ત થયેલા અશુભ સંસ્કારો, કુટુંબો, પોતાના કદાગ્રહો, ખોટી લાગણીઓ, બીજા ગુણીયલ આત્માઓ પ્રત્યેના પૂર્વગ્રહો જો જીવ છોડે અને સરળ, નિખાલસ બની દેવ-ગુરુ પ્રત્યેનું સમર્પણ વધારે તો પરિણામ સુંદર આવે છે.

વળી મહત્ત્વની વાત એ છે કે, આગળ કહ્યું તેમ જોએ પ્રજ્ઞાપનીય છે તેવા જીવો જ યોગાભ્યાસને યોગ્ય કહ્યા છે, પાત્ર કહ્યા છે. તેવા જીવો યોગ સાધનામાં સેટ થાય છે. આવા જીવો ભલે અજ્ઞાની હોય છતાં પ્રજ્ઞાપનીયતા ગુણના કારણે યોગમાર્ગમાં આગળ વધે છે.

ચરમકેવલી ભગવાન જંબુકુમારનો પૂર્વભવ જુઓ. ભવદેવ પોતાના દાક્ષિણ્ય ગુણના પ્રભાવે ભાઈ ભવદત્તમુનિના શિષ્ય બન્યા. દ્રવ્ય ચારિત્ર પાળી આગળ જતાં જંબુકુમાર પ્રબળ વૈરાગી અને યુવાનવયમાં નીકળી ચરમકેવલી બન્યા. યોગમાર્ગમાં સરળતા, નિખાલસતા, પ્રજ્ઞાપનીયતા આદિ ગુણો આગળ વધારે છે.

અહીં સાવધાની રાખવાની તે છે કે, ક્યારેય અજ્ઞાની જીવોને યોગમાર્ગે ચડાવતાં ઉતાવળ કરવી નહિ. શરૂઆતમાં આવા જીવોને તેમની પ્રસન્નતા જોઈને, અવસર જોઈને સમજાવટ કરતાં ધીમે ધીમે આગળ વધારવા જોઈએ. મગને સીઝવવા જેમ માપનો અગ્નિ આપવો પડે છે. પાણી સાથે મીક્સ કરીને ચૂલે ચડાવવા પડે છે. ભલે ૨૦ મિનિટે સીઝે! પણ વધારે તીવ્ર અગ્નિ આપો તો સીઝી શકે તેવા મગ પણ બળી કે ગળી જાય છે. અગ્નિ ઓછો હોય તો પણ સીઝે નહિ. તેમ યોગ્ય

જીવોને યોગ્ય (માપની મધુર શબ્દોમાં) સમજાવટ થતાં, ટ્રીટમેન્ટ કરતાં પરિણામ સારું આવે છે.

ચરમાવર્તી વગેરે જીવોના શાસ્ત્રમાં લક્ષણો આપ્યા છે. જેથી તેમની બાહ્યપ્રવૃત્તિ આદિથી તે યોગમાર્ગમાં ક્યાં છે? તે જાણી શકાય છે.

ચરમાવર્તી જીવના ૩ લક્ષણો છે. (૧) દુઃખી જીવો પર અત્યંત દયા (૨) ગુણીજનો પ્રત્યે અદ્વેષ (૩) સર્વત્ર ઔચિત્યનું પાલન. આ ત્રણ ગુણો જેના જીવનમાં દેખાય તે જીવો ચરમાવર્તમાં પ્રવેશી ગયા છે. અર્થાત્ તેમને હવે સામાન્ય ઓઘદંષ્ટિ ચાલી ગઈ છે અને વિશિષ્ટ (યોગ) દંષ્ટિની શરૂઆત થઈ છે. ચરમાવર્તમાં આગળ વધતાં જીવો અપુનર્બંધક સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરે. તેમના પણ ૩ લક્ષણ કહ્યા છે. (૧) પાપ નવિ તીવ્રભાવે કરે. (૨) જેહને નવિ ભવ રાગ રે (૩) ઉચિત સ્થિતિ સેવે સદા. આવા ગુણોવાળો આત્મા યોગનો અધિકારી કહ્યો છે.

યોગદંષ્ટિવાળા જીવો આગળ વધતાં દંષ્ટિ - બોધ વધારે ખીલતાં સમ્યક્ત્વ, દેશવિરતિ પામે અથવા સર્વવિરતિ પામી યાવત્ મોક્ષ પામે છે. આ જીવો યોગના અધિકારી કહ્યા છે.

ક્યાંક અપુનર્બંધક સ્થિતિ પૂર્વના જીવોને યોગનાં અધિકારી કહ્યા છે. પરંતુ તે સ્થિતિ (સકૃતબંધક, દ્વિબંધક) જીવોની વિશેષ યોગ્યતા ન હોવાથી અધિકારી જીવોમાં તે ન કહ્યા.

અહીં યોગસિદ્ધિ એટલે અપુનર્બંધક અવસ્થાથી લઈ છેક કેવલજ્ઞાન સુધીની યાત્રા તે મગ સીઝવવાની પ્રક્રિયા જેવી છે. તે આ રીતે. (૧) અપુનર્બંધક અવસ્થા (૨) ગ્રંથિભેદ (૩) સમ્યક્ત્વ પ્રાપ્તિ (૪) દેશવિરતિ (૫) સર્વવિરતિ પ્રાપ્તિ (૬) ક્ષપકશ્રેણી (૭) વીતરાગાવસ્થા (૮) કેવલજ્ઞાનાવસ્થા (૯) અયોગી અવસ્થા રૂપ મહાયોગની સિદ્ધિ થાય.

બીજા જીવો (અચરમાવર્તિ વગેરે) કેમ અધિકારી નથી? તેનો જવાબ આપતાં લખે છે,

અણિયત્તે પુણ તીર્ણેણ્ણેવ હંદિ અહિગારે ।

તપ્પરતંતો જાવરાગાઓ દહં અણહિગારિ ત્તિ ॥

યોગશતક-૧૦

એટલે કે, તે એવા જીવો છે કે, તેમના આત્મામાંથી કર્મપ્રકૃતિનું જોર ઓછું થયેલું હોતું નથી એટલે તેવા જીવો પ્રબળ (કર્મ) પ્રકૃતિના હવાલે જ હોય છે. પ્રકૃતિ એટલે કર્મનો અધિકાર. વળી તે જીવો ભવના (સંસારના) અત્યંત રાગવાળા

હોવાથી અધિકારી નથી. તેઓ યોગાભ્યાસ પણ કરી શકતા નથી.

ક્યો જીવ યોગનો અધિકારી છે અને ક્યો જીવ નથી તે નિશ્ચયથી (હકીકતથી) તો કેવલજ્ઞાની જ જાણી શકે છે. પરંતુ છદ્મસ્થો તો જીવોના લિંગ (લક્ષણ) ઉપરથી અંદાજ કરી શકે છે. જે લિંગો-કેવલી વડે જ કહેવાયેલાં છે.

યોગના અધિકારી એવા અપુનર્બંધક જીવોના ૩ ગુણ (લક્ષણ) આગળ કહ્યા તે રીતે યોગના અધિકારી એવા સમ્યક્દૃષ્ટિ જીવોના પણ લક્ષણ કહ્યા છે.

સુસ્મૂસ ધમ્મરાઓ, ગુરુદેવાણં જહાસમાહીં ।

વેચાવચ્ચે નિયમો, સમ્મદિહિસ્સ લિંગાઙ્ગ ॥

(૧૪) યોગશતક

(૧) સુશ્રૂષા એટલે ધર્મ સાંભળવાની ઈચ્છા. જો તમને ધર્મશ્રવણ તમારા ઉપાશ્રય આદિમાં ચાલતું હોય અને તમને ઈચ્છાપૂર્વક ધર્મ સાંભળવાની ઈચ્છા થાય, અતિશય ઉત્કંઠા થાય તે સુશ્રૂષા કહેવાય. આવો જીવ ૫-૧૦ કિ.મી. જવાનું હોય તોય પૈસા ખર્ચીને, સમય કાઢીને પણ પ્રવચન સાંભળ્યા વિના રહે નહિ. સમક્રિતનું આ પ્રથમ લક્ષણ છે.

(૨) ધર્મરાગ : ધર્મ પ્રત્યે અત્યંત રાગ તેને કહેવાય કે, જીવના ભોગે પણ ધર્મ સાચવે. ધર્મનો ક્યાંય ભોગ ન આપે. ધર્મ કરવાની મનમાં અતિશય તાલાવેલી હોય. કોઈ કારણથી ધર્મ ન કરતો હોય તેવું બને છતાં તેનું મન તો તેમાં જ હોય. રાત્રિભોજન કરવું પડતું હોય ત્યારે પણ રડતો હોય. તેનું મન તો આ પાપ ક્યારે છૂટે તેમાં હોય, આવો ધર્મરાગ - બીજું લક્ષણ છે.

(૩) સમાધિ રહે તેમ વેચાવચ્ચનો નિયમ એટલે કે, સ્વ-પરના ચિત્તને સમાધિ રહે તે રીતે પોતાની શક્તિ અને સંયોગ વગેરેને અનુરૂપ પૂજનીય સાધુ-સાધ્વીજી ભગવંતોની સેવા-ભક્તિ-વૈયાવચ્ચનો સુંદર પરિણામ હોય. એટલે વૈયાવચ્ચ તે ત્રીજું લક્ષણ કહ્યું. જો કે ગ્રંથીભેદ થતાં જ જીવને દેવ-ગુરુ-ધર્મ પ્રત્યે, તત્વોને વિશે આવો તીવ્ર બહુમાનનો ભાવ આવે છે.

યોગ આત્મામાં આવેલો હોય તો સિદ્ધિની વાત થાય એટલે પહેલાં તમને યોગના અધિકારી આત્માઓનું ગ્રંથના આધારે વર્ણન કરી રહ્યો છું. તમારે આ વાંચીને તેવા બનવા, તેવી પ્રવૃત્તિમાં રસ લેવા અને અંતરમાં તેવી વૃત્તિ અને ભાવનાઓને લાવવા પ્રયત્ન કરવાનો છે. યોગી બનવા માટે આ બધી યોગ્યતા જોઈશે. ત્યાર પછી યોગાભ્યાસ અને પછી સિદ્ધિ.

ચારિત્રવાન્ આત્માઓ પણ યોગના અધિકારી છે. તેના લક્ષણો ગ્રંથમાં આપ્યા છે. આ લક્ષણો વાંચી તે પ્રમાણે સમાચરણ કરવાનો સંકલ્પ કરવો. જેથી અધિકારીપણું જીવમાં

ઓછુવત્તુ હોય તોય પૂરું આવે અને યોગમાર્ગમાં સિદ્ધિ તરફ આગળ વધાય.

જૈનકુળમાં આવ્યા પછી યોગના અધિકારી બનવાની, યોગી બનવાની અને અંતે યોગસિદ્ધિ કરવાની પ્રવૃત્તિ કરવી જોઈએ ! જેને ગંગા નદીનો સંયોગ થયો હોય તેવા આત્માઓએ ગંદા તળાવના પાણીમાં સ્નાન કરાય ? કરે તો મૂરખ કહેવાય. માલતીના ફૂલો ખીલ્યા હોય ત્યારે ભમરાઓ ક્યારેય ભાવળના ફૂલો સુંઘવા જતા નથી. ભોગઋદ્ધિ આત્માને અનેક જન્મોમાં મળી ચૂકી છે. હવે જ્યારે યોગઋદ્ધિ મળે છે ત્યારે ભોગમાં પ્રયત્ન કરનારો મૂરખ નહિ તો બીજું શું કહેવાય ?

જૈન દર્શનમાં જે યોગમાર્ગ બતાવ્યો છે તે બીજે ક્યાંય નથી. તમે તે યોગમાર્ગે ચડી જ ગયા છો. યોગપૂર્વસેવાના ઘણા કર્તવ્યો તમારા જીવનમાં અનાયાસે પણ કરો જ છો. હવે જરા તમારા આ દુર્લભ અવતારને નજરમાં લઈ મળેલા યોગો અને સંયોગોને સફળ કરવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

યોગના અધિકારી આત્માઓની વાત ચાલે છે. સમ્યક્દૃષ્ટિ જીવોની વાત કરી હવે તેના ઉપરના ગુણસ્થાને વર્તતા આત્માઓ છે, ચારિત્રવાન્ આત્માઓ. તેના લિંગની વાત ગ્રંથકાર કરી રહ્યા છે.

મગ્ગાણુસારી સદ્ધો પળ્લવણિજ્જો કિયાપરો ચેવ ।

ગુણાનુરાગી સદ્ધારંભસંગઓ તહય ચારિત્તી ॥૧૬॥

માર્ગાનુસારી જીવ એટલે ચારિત્રરૂપ હાઈવે ઉપર ચડેલો જીવ ! સમ્યક્ત્વ પછી આવા આત્માનો ચારિત્રમોહનીય કર્મોનો ક્ષયોપશમ વિશેષપણે થવાથી હવે તેના આત્મામાંથી અપ્રત્યાખ્યાની અને પ્રત્યાખ્યાની કષાયો તથા નવ નો કષાયોનો ક્ષયોપશમ થવાથી તેને ચારિત્રમાર્ગે ચાલવાની બુદ્ધિ ઉત્પન્ન થાય છે. ત્યારબાદ હાઈવે ઉપર સત્પુરુષોનો સંગમ થઈ જતાં ઈષ્ટસ્થાને પહોંચી શકે છે. જેમ આંધળો દેખતાની આંગળી પકડી જંગલને પાર કરી જાય છે. આમ પહેલો ગુણ-માર્ગાનુસારી.

ચારિત્રમાર્ગને અનુસરવાથી તત્ત્વજ્ઞાનની અવશ્ય પ્રાપ્તિ થાય છે. ચારિત્ર બે પ્રકારનું (૧) દેશવિરતિ (૨) સર્વવિરતિ. દેશવિરતિ એટલે સદ્ગૃહસ્થ, જે અણુવ્રતો વગેરે બાર વ્રતોનું પાલન કરે તે. જેના જીવનમાં નિયમોનું સ્થાન હોય. તેનું જીવન બેફામ ન હોય. દેવ-ગુરુના બંધનમાં જીવનાર હોય. દેવ-ગુરુનો ભક્ત હોય. સર્વવિરતિ ચારિત્ર એટલે દીક્ષા જીવન-સાધુ જીવન ! આવા આત્માઓ યોગસિદ્ધિ તરફ આગળ વધતા હોય છે.

(૨) બીજો ગુણ છે શ્રદ્ધાવાળો. આવા આત્માઓને તત્ત્વ પ્રત્યે અતિશય શ્રદ્ધા હોય છે. એટલું જ નહિ પરંતુ શ્રદ્ધાના શત્રુ ગણાય તેવા કલેશોનો અંતરમાંથી હ્રાસ (ઘટાડો) થયેલો હોય છે. તત્ત્વજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ માટે આવા આત્માને વિધિ-વિધાનો પ્રત્યે

તમને જેમ કંટાળો આવે છે તેમ તેને ઉલટું તેટલો જ આદર અને શ્રદ્ધા હોય છે કે મને તત્ત્વજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થશે. જેમ જેમ તત્ત્વજ્ઞાનનો લાભ થતો જાય તેમ તેમ આવો આત્મા કઠોર પરિશ્રમ, સેવા, ઉજાગરા આદિ કષ્ટોને પણ હસતા મુખે સહન કરતો જાય છે. વિધિ બતાવનારા આપ્તપુરુષો પ્રત્યે તેને અતિશય શ્રદ્ધા તથા બહુમાન હોય છે. વર્તમાનમાં વિધિનું માર્ગદર્શન કરનાર ગુરુઓ કે સત્પુરુષો પ્રત્યે અપાર વિનય, આંતરિક આદર-ભક્તિ તથા શ્રદ્ધા હોય છે અને તેથી આવો આત્મા ત્રીજો ગુણ 'પ્રજ્ઞાપનીયતા' નામનો પ્રાપ્ત કરે છે.

ચારિત્રવાનનું ત્રીજું લિંગ છે 'પ્રજ્ઞાપનીયતા' ઉપરના બે ગુણો મળવાથી આ આત્માને યોગો સેવવાની, આત્મજ્ઞાન મેળવવાની એવી તાલાવેલી લાગે છે કે જેના કારણે ગુરુને અત્યંત સમર્પિત બને છે. સ્વભાવે સરળ બને છે, ઉપદેશને યોગ્ય બને છે, નમ્ર બને છે. તેથી ગુરુ તેને કઠોર શબ્દોમાં પણ કહી શકે તેવો પાત્ર બને છે. હવે ગુરુ સામે જરાપણ તર્ક-વિતર્ક કરતો નથી. ગુરુના સમજાવવાથી તે સમજવા લાગે છે. પોતાના પૂર્વના કોઈ આગ્રહો હોય તો પણ ગુરુની વાતને પ્રધાનતા આપી પોતાના આગ્રહો ક્ષણવારમાં મૂકી ગુરુની વાત સહજભાવે સ્વીકારવા તૈયાર થાય છે.

હું તમને યોગના અધિકારી જીવો કેવા હોય તેની વાત કરી રહ્યો છું. જો તમારે જીવનમાં ઉત્તમ યોગો સેવી, આવેલા યોગોની સિદ્ધિ કરવી હોય તો આ બધું જાણી, માણી અંતરમાં સ્થિર કરવા પ્રયત્ન કરજો. તો યોગસિદ્ધિ કરી શકશો. સાચી શ્રદ્ધાનું ફળ આ પ્રજ્ઞાપનીયતા છે.

'શીખ દેતાં રીસ ચડે ભાગ્યદશા પરવારી' જે વ્યક્તિને શીખામણ ગમતી નથી. વારંવાર રીસ ચડી જાય છે. આવા જીવો પોતાના સાચા કે ખોટા આગ્રહ કે ઈગોના કારણે યોગમાર્ગમાં આગળ વધી શકતા નથી. પ્રજ્ઞાપનીય આત્માને ઉપદેશ સારો લાગે છે. તે પોતાની જાતને સુધારવા તત્પર હોય છે. ઠપકા પણ સારા અર્થમાં લઈ પોતાની ખામીઓ સુધારે છે. મહાપુરુષોના વચનોનો ખૂબ આદર કરે છે.

૪થો ગુણ છે ક્રિયા તત્પરતા : યોગી જીવો ક્રિયાતત્પર હોય છે. આત્માને હિતકારી એવા ધર્મકાર્યમાં આગસ વિના કે પરિશ્રમની પરવાહ કર્યા વિના ધર્મપુરુષાર્થ કરે છે. આ ચારે ગુણો આત્મામાં ક્રમશઃ આવી તેને યોગાભ્યાસ અને યોગસિદ્ધિ તરફ લઈ જાય છે. આ બધામાં માર્ગાનુસારીપણું મુખ્ય કારણ છે.

પમો ગુણ છે ગુણરાગી : યોગનો અધિકારી જીવ ગુણોનો રાગી હોય. બીજાના ગુણો જોઈ તેને આનંદ થાય. 'અન્યમાં પણ

દયાદિક ગુણા, સાંભળી હર્ષ મન આણ રે' બીજાના ગુણો જોઈને હર્ષ થાય તો સમજવું યોગ જીવનમાં આવ્યો છે.

છઠ્ઠો ગુણ છે શક્યારંભ સંગત : આવા આત્મામાં થોડું ઠરેલ પણું આવ્યું હોવાથી જે ધર્મકાર્યો પોતાનાથી શક્ય ન હોય તેવા કાર્યોનો આરંભ ન કરે. વળી જે કાર્યનું ફળ કંઈ મળવાનું નથી એવા કાર્યો કરવાની આવા આત્માને હૃદયથી ઈચ્છા જ ન થાય. પોતાની શક્તિ મુજબ ધર્માચરણ આદરે. આ રીતે ચારિત્રવાન આત્મા એટલે જે દેશવિરતિ, સર્વવિરતિ આદિ જુદા જુદા પ્રકારવાળા આત્માઓને યોગના અધિકારી કહ્યા છે. તેઓ સારી રીતે યોગ સાધી શકે છે.

અહીં બીજી એકવાત જાણી લઈએ કે, યોગના અધિકારી જે અપુનર્બંધક સ્થિતિવાળા જીવો કહ્યા તેમાં માત્ર જૈનો જ આવે તેવું નથી. અજૈનો પણ આવે ! જેઓ જૈન નથી તો પણ મંદમિથ્યાત્વ પામ્યા છે, તેઓના અંતરમાં આવા અધ્યવસાયો હોય છે જેમ કે, (૧) કઠોર પાપ ન જ કરાય. (૨) પાપ કદાચ કરવું પડે તો તીવ્રભાવે તો ન જ કરાય. (૩) કોઈપણ જીવની હિંસા ન કરાય. (૪) સંસાર ધોર છે માટે તેનું બહુમાન ન કરાય. (૫) મારે ઉચિત હોય તેવું જ આચરણ કરવું જોઈએ. (૬) માનવભવ દુષ્કર છે. (૭) ધર્મસંજોગો વારંવાર મળતા નથી વગેરે અધ્યવસાયો કર્મોની લઘુતા થયા વિના આવતા નથી. આવી જે જીવની નિર્મળ પરિણતિ છે તે પરિણતિ જ ભાવથી અંતરંગ આજ્ઞાયોગ છે. આજ્ઞારૂપ અમૃતનો સંયોગ છે. માટે આ પણ મોક્ષનું અંગ એટલે આવા જીવોને બાહ્યથી કદાચ આજ્ઞાયોગ નથી જેવો જૈનોને છે. પરંતુ અંતરંગ આજ્ઞાયોગ હોવાથી મહાપુરુષોએ આવા જીવોને યોગના અધિકારી કહ્યા છે. આવા જીવો યોગાભ્યાસ દ્વારા આગળ વધી યોગસિદ્ધિ કરે છે. મોટાભાગે આવા જીવો જિનવાણીના શ્રવણ દ્વારા આગળ વધે છે.

તમારા સ્થાન ઉપર રહીને પણ તમે યોગધર્મનું પાલન કરી શકો છો. જૈનો માટે શાસ્ત્રોમાં જે ધર્મનું નિત્યપાલન, પર્વતિથિની આરાધના, પર્વોની આરાધના વગેરે બતાવ્યા છે, બાર ભાવનાઓના ચિંતન દ્વારા યોગધર્મનું પાલન થાય છે.

શ્રાવકો માટે જિનાલયમાં પ્રભુપૂજા, ચૈત્યવંદન, ગુરુવંદન, ગુરુવૈયાવચ્ચ, વ્યાખ્યાન શ્રવણ વગેરે ક્રિયાઓ યોગ સ્વરૂપ કહી છે. ગૃહસ્થો આમ તો ઘણો સમય સંસારની પ્રવૃત્તિ કરે છે. એટલે કે ભોગની પ્રવૃત્તિ કરે છે. છતાં થોડો સમય પણ જે મોક્ષાભિલાષ પૂર્વક યોગની (ધર્મની) પ્રવૃત્તિ કરે છે માટે તે પણ યોગી કહેવાય છે. માટે તો શ્રાવકે રાત્રે સૂતી વખતે 'યોગાન્તઃ' એટલે સૂતી વખતે યોગધર્મનું સ્મરણ કરવાની પ્રેરણા કરી છે. જેમાં આખા દિવસ દરમ્યાન થયેલા દોષો, વિરાધના, કષાયો આદિની ક્ષમા માંગવી, સંસારની અનિત્યતાનું ચિંતન કરવું, કરેલા સુકૃત્યોની મનોમન અનુમોદના કરવી વગેરે ભાવનાઓ ભાવવા પૂર્વક સૂઈ જવું જોઈએ. (ક્રમશઃ)

ગણધર ભગવંત રચિત 'મન્નહ જિણાણં' સજ્જાયમાં શ્રાવકના ૩૬ કર્તવ્યો જણાવ્યા છે. પર્વતિથિએ પૌષધવ્રત કરવો જોઈએ. જે સમ્યક્ત્વમૂલભાર વ્રતમાંનું ૧૧મું વ્રત છે.

સામાયિક જેમ વિરતિનો આસ્વાદ છે. ૪૮ મિનિટની સમતાની સાધના છે. તેમ પૌષધવ્રત ૩૦ ઘડી દિવસની અથવા ૬૦ ઘડી દિવસ-રાતની વિરતિની ટ્રેનીંગ છે. અર્થાત્ અહો-રાત્રનું સાધુપણું છે.

વિરતિ બે પ્રકારની છે, દેશવિરતિ અને સર્વવિરતિ. દેશવિરતિ એટલે આખા જીવન દરમ્યાન ચાલતી અવિરતિના પાપમય પ્રવાહને બ્રેક કરી વચ્ચે વચ્ચે અમુક કાળ વિરતિનું એટલે કે, પાપમુક્ત, દોષમુક્ત જીવન જીવવું. વિરતિનો સામાન્ય અર્થ થાય છે, અટકવું ! શાનાથી ? પાપની રતિથી, એટલે કે સંસારના કાર્યોમાં જે તમને આનંદ આવે છે. તે પાપ બંધાવનાર આનંદ છે. કારણ સંસાર તમામ પાપમય છે.

હાથમાં બરફનો ટુકડો લઈ છોકરો પોતાની મમ્મી પાસે પહોંચ્યો. કહે છે, મમ્મી મમ્મી ! જો ને આ બરફમાંથી ક્યાંથી પાણી ટપકે છે ? મમ્મી કહે, બેટા બરફમાં કોઈ એકાદ કાણું નથી પરંતુ આખાય બરફમાંથી પાણી ટપકે છે !

સંસારનો એકેય ખૂણો એવો નથી, એકપણ સમય એવો નથી જ્યારે તેમાંથી પાપ ટપકતું ન હોય ! હા, જ્યારે તમે સંસારથી વિરત થાઓ છો. સંસારની પ્રવૃત્તિઓ છોડી સામાયિક આદિ કોઈ ધાર્મિક પ્રવૃત્તિમાં જોડાઓ છો, તેની પ્રતિજ્ઞા કરો છો ત્યારે તમારા તે સમયમાં પાપ ટપકતું બંધ થાય છે. એટલે તો વિરતિ કહેવાય છે. પૌષધવ્રત લઈને ઉપાશ્રયમાં ૩૦ ઘડી કે ૬૦ ઘડી રહેવું તે દેશવિરતિ છે. પૌષધ પારીને પાછા ઘરે જાઓ ત્યારે તમે અવિરતિમાં જાઓ છો. ત્યારે પાછો પેલો બરફ ટપકવા લાગે છે. આત્મમાં અવિરતિનું પાપ બંધાયા જ કરે છે.

આવો અવિરતિનો પ્રવાહ જીવોને અનાદિકાળથી ચાલતો હોય છે અને જ્યાં સુધી ધર્મમાર્ગમાં નહીં આવે ત્યાં સુધી તે ચાલ્યા જ કરશે. તમે ગૃહસ્થ છો. જ્યાં સુધી સાધુ ન બનો ત્યાં સુધી તમારે દેશવિરતિની દુકાન ચલાવવી પડશે. સાધુપણું તે સર્વવિરતિ છે. એટલે તમામ પાપોના મોંઢે તાળાં મારવાની પ્રતિજ્ઞા ! સાધુ બનતાં જ યાવજીવ - લાઈફટાઈમ વિરતિમાં રહેવાનું તે સર્વવિરતિ કહેવાય છે.

દેશવિરતિ રૂપ પૌષધ તે સર્વવિરતિમાં જવાની ટ્રેનીંગ છે,

ટેસ્ટીંગ છે. તેમાં પણ સાધુ જીવનની જેમ રત્નત્રયીની તપ સાથે આરાધના છે. આ પણ યોગમાર્ગ છે.

યોગમાર્ગમાં આગળ વધવા ઈચ્છુકો માટે તથા યોગમાર્ગમાં આગળ વધેલા માટે પણ આવા અનુષ્ઠાનો ખૂબ લાભપ્રદ છે. જૈનોમાં ઉપધાનનું મહત્ત્વ છે. ગણધર રચિત સૂત્રો તથા નવકારમંત્ર આદિ કેટલાક સૂત્રોને ભણવા માટે ઉપધાનનું વિધાન છે. જેમાં પૌષધ કરવાપૂર્વક અમુક ઉપવાસનો તપ થાય ત્યારે તે તે સૂત્રની આરાધકને અનુજ્ઞા મળે છે. (બીજાને ભણાવવાની છૂટ મળે છે.)

તે સિવાય આરાધકો પર્યુષણના આઠ દિવસોમાં, શાશ્વતી ઓળીના ૮ દિવસોમાં પૌષધમાં રહી તપ વહન કરે છે. ચોમાસીનો છટ્ટ કરી બે દિવસ પૌષધ કરે છે. તે સિવાય ઉપર કહેલી પર્વતિથિઓમાં અનેક ભાવુકો પૌષધવ્રત કરે છે.

દીક્ષાની ટ્રેનીંગ લેતા મુમુક્ષુઓને કે મુમુક્ષુ બહેનોને સર્વવિરતિના આસ્વાદ રૂપ મહિનો, બે-બે મહિના કે આખુ ચાતુર્માસ પૌષધવ્રતમાં રાખી ધર્મની પુષ્ટિ કરાવે છે. પૌષધ તે એક પ્રકારનું સાધુપણું જ છે. મુમુક્ષુ જ્યારે દીક્ષા લે ત્યારે સંયમજીવનનું પાલન સરળ બની જાય છે. કારણ સંસારી જીવોના તથા સંયમી જીવોના જીવનની પદ્ધતિઓ અલગ હોય છે.

સંસારી જીવો સંસારની તમામ ક્રિયાઓ રાચી-માચીને તથા આનંદ ઉત્સવપૂર્વક કરે છે. જ્યારે ધર્મ કરવાની વાત આવે ત્યારે પાણીમાં બેસી જાય છે, પ્રમાદી બને છે, પરાણે કરતા હોય છે. જ્યારે સંયમીઓને તેનાથી ઉલટું છે તેઓ સંયમમાં અપ્રમત્ત બને છે, ઉલ્લાસથી સંયમજીવન પાળે છે અને પાપ પ્રવૃત્તિ કદાચ કરવાની આવે (ક્યારેક દોષ સેવવો પડે તો) ત્યારે પ્રમાદી બને છે, પરાણે ન છૂટકે કરે છે, કરતી વખતે ડંબ હોય છે, ક્યાં પછી દંડ ભોગવે છે. (પ્રાયશ્ચિત્ત કરે છે.)

પૌષધ કરનાર શ્રાવકને પણ સાધુની જેમ પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિનું પાલન કરવાનું હોય છે. આ પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ એટલે અષ્ટપ્રવચન માતા પ્રભુએ તે એકાગ્ર ધ્યાન સ્વરૂપ કહી છે. ગૃહસ્થને આમ તો ધ્યાન કરવાનો યોગ ખાસ થતો નથી હોતો પરંતુ પૌષધ કરે ત્યારે આખાય દિવસ દરમ્યાન કે રાત્રે પણ તમામ ક્રિયાઓમાં એકાગ્ર ધ્યાન વર્તે છે. શુભક્રિયામાં સતત ઉપયોગ તે શુભધ્યાન કહ્યું છે.

પૌષધમાં પણ સાધુની જેમ શ્રાવકને ઊભય ટંક પ્રતિક્રમણ,

ત્રિકાળ દેવવંદન, જિનાલયમાં દેવવંદન કે ચૈત્યવંદન, રાત્રિ માંડલા તથા સંથારા પોરિસિની ક્રિયા હોય છે. દિવસ દરમ્યાન ઉપરોક્ત ક્રિયાઓ સિવાય પ્રવચન શ્રવણ, સ્વાધ્યાય-અધ્યયન વગેરે યોગોમાં જે ઉપયોગ છે, પ્રતિલેખન વગેરે ક્રિયાઓમાં જે સૂક્ષ્મ નિરિક્ષણ રૂપ ઉપયોગ છે તે હકીકતમાં ધ્યાન જ છે. આવી સતત ક્રિયાઓ કરતા રહેવાથી આત્માનો શુભ ક્રિયાઓમાં ઉપયોગ વધે છે. તેનાથી કર્મનિર્જરા-આત્મશુદ્ધિ થાય છે. સામે અશુભમાં ઉપયોગ જતો અટકતો હોવાથી આશ્રવના દ્વારો બંધ થાય છે. એટલે નવા કર્મોનો બંધ ઘણો અટકી જાય છે. જો ઉપવાસ હોય તો ભોજનની ક્રિયા જ ન હોવાથી ભોજન સમયે થતા રાગ-દ્વેષ-લોલુપતાથી થતા પાપ અટકે છે. ઉપરથી સ્વાધ્યાય માટે વધારે સમય મળે છે.

વળી પાંચ સમિતિનું પાલન કરતાં જીવદયા વગેરેનું વિશેષથી પાલન થાય છે. જેમ કે ઈર્ષ્યાસમિતિનું પાલન એટલે ચાલતાં-બેસતાં-ઉઠતાં, કોઈ વસ્તુ લેતાં-મૂકતાં કોઈ પણ સ્થાવર કે ત્રસ જીવનો ઘાત કે કિલામણા ન થાય તે રીતે વર્તવાનું છે. તે માટે પ્રભુએ પ્રતિલેખના અને પ્રમાર્જના બે ક્રિયાઓ બતાવી છે. પ્રતિલેખન કરતાં એ જોવાનું છે કે, જે ચીજનો મારે ઉપયોગ કરવાનો છે તેમાં કોઈ જીવ નથી ને ? અને હોય તો મુહપત્તિ દ્વારા કે અન્ય રીતે તે જીવને યથાસ્થાને મૂકી તેના રક્ષણનો ઉપાય કરવાનો છે.

જે જીવો સૂક્ષ્મ છે, નરી આંખે દેખાતા નથી તેવા જીવોની રક્ષા માટે પ્રભુએ પ્રમાર્જના બતાવી છે. પ્રમાર્જના કરવા માટે પણ પ્રભુએ ઉપકરણો આપ્યા છે. તે પણ અમુક ચોક્કસ માપના તથા જીવદયા પાળી શકાય તેવા જેમકે મુહપત્તિ, ચરવળો, દંડાસન, પૂંજણી, સાધુને ચરવળાની જગ્યાએ રજોહરણ આપ્યું છે. જેની મુલાયમ દશીઓ દ્વારા બેસવાનું સ્થાન અથવા ઉપયોગમાં લેવાની તમામ ચીજોને પહેલાં દૈષ્ટિથી પછી આ ઉપકરણોથી પ્રમાર્જન કરવાનું છે. જેના દ્વારા ન દેખી શકાય તેવા સૂક્ષ્મજીવોની રક્ષા કરી શકાય છે. આવી જીવદયા પૌષ્ઠના યોગ સિવાય સામાન્ય જીવનમાં શક્ય નથી.

તમારી દુનિયામાં પચાસને બેસી આંખ બંધ કરી ચકો ઉપર કે નાસિકા ઉપર ધ્યાન કરવું તે ધ્યાન કહેવાય છે અને તેવા ધ્યાનના કેન્દ્રો ચાલે છે. તેનાથી તમારા જીવનમાં કહેવાતી શાંતિ, પ્રસન્નતા, સમાધિ, કષાયમંદતા, વિષયવિમુખતા કદાચ આવતી પણ હશે તો પણ આવા ધ્યાનોમાં ધ્યેય તો શરીરની સ્વસ્થતા છે. જ્યારે પ્રભુએ કહેલા એકાગ્ર વગેરે ધ્યાનોમાં ધ્યેય આત્મશુદ્ધિનું અને જીવનમુક્તિનું હોવાથી કેન્દ્રમાં આત્મા છે. તેમાં કર્મનિર્જરા નક્કી છે. પેલામાં ભજના છે.

માટે યોગમાર્ગમાં કે શાંતિ-સમાધિ આપતા ધર્મમાર્ગમાં આગળ વધનારે રોજ નહિ તો પર્વતિથિએ પણ પૌષ્ઠવ્રત લઈ ગુરુના સાન્નિધ્યમાં (ગુરુની પવિત્ર ઓરામાં) આત્મસાધના-સ્વાધ્યાયાદિ કરવા જોઈએ.

સ્વાધ્યાયમાં મન-વચન અને કાયાના ત્રણે યોગો એકાગ્ર થાય છે. માટે તો સ્વાધ્યાયને અભ્યંતર તપમાં ચોથા નંબરે મૂક્યો અને કહ્યું 'સજ્ઞાય સમો તવો નસ્થિ' સ્વાધ્યાય સમાન તપ નથી.

સાચું કહું તો પોસહ તે માત્ર ડોસાઓએ કરવાની ચીજ નથી. પરંતુ જીવાન, ભણેલા, ગણેલા, ટેલેન્ટવાળા, બુદ્ધિવાળા સમજીએ પણ કરવાની ચીજ છે. કારણ પૌષ્ઠથી આત્મિક લાભની સાથે શારીરિક લાભ ફી માં મળે છે. વન પ્લસ વન ! એટલું જ નહિ આત્મિક લાભ કરનારા તમામ અનુષ્ઠાનો શારીરિક લાભ ઓટોમેટિક કરે જ છે. વન પ્લસ વન ફી ! જેનધર્મમાં બતાવેલા તમામ અનુષ્ઠાનો આત્મિક લાભના ધ્યેયથી કહ્યા છે. તે પછી દાન હોય, શીલ પાલન હોય, તપ હોય, સ્વાધ્યાય હોય કે સામાયિક યોગ હોય તે બધાથી આંતરિક લાભ આત્મશુદ્ધિ અને બાહ્ય લાભ દેહશુદ્ધિ, મનશુદ્ધિ, ચિત્તશુદ્ધિ સાથે તમને તમારા સમાજમાં ધાર્મિક બનાવી મુઠી ઈચેરા બનાવે છે.

હવે પૌષ્ઠના પ્રકાર જોઈએ. પૌષ્ઠની ક્રિયામાં પૌષ્ઠ ચાર પ્રકારે ઉચ્ચરાવાય છે. (પ્રતિજ્ઞા અપાય છે.) (૧) આહાર પૌષ્ઠ દેશથી કે સર્વથી એટલે કે પૌષ્ઠવ્રતમાં તે દિવસે તમારે બને તો ચોવિહાર ઉપવાસ કરવો ન બને તો તિવિહાર ઉપવાસ કરવો. તેમ ઉતરતાં આયંબિલ અને છેલ્લે એકાસન કરવું. તેનાથી ઓછો તપ ન ચાલે. એકાસણામાં પણ પૌષ્ઠવ્રતમાં શાક-ફૂટ વગેરે વનસ્પતિ વાપરવાનો નિષેધ છે. કઠોળનું શાક મળે. તેય ચોમાસામાં મગ સિવાય આખું કઠોળ ન ખવાય.

એકાસણું વગેરે એકવાર વાપરવાનું હોય તે દેશથી આહારનું પચ્ચક્ષાણ થયું. તેમ ઉપવાસ કર્યો હોય તો સર્વથી થયું. (૨) શરીર સત્કાર પૌષ્ઠ : પૌષ્ઠમાં તમારે શરીરનો સત્કાર, શણગાર, આળપંપાળ ન કરાય. સ્નાનનો નિષેધ છે. એકમાત્ર ઉપધાન પ્રવેશમાં તે દિવસે સ્નાત્ર ભણાવી આવવાનું હોવાથી સ્નાન કરી પૂજા કરીને પૌષ્ઠ કરાવવામાં આવે છે.

વળી ચેન-વીંટી વગેરે દાગીના પહેરતા હોય તો તે ઘરે મૂકીને આવવાના હોય. ઘડીયાળ પણ નહિ. (તે ઉપાશ્રયમાં પ્રાય: હોય જ છે.) માથાના વાળ ઓળવાના નથી હોતા. દર્પણમાં ચહેરો જોવાનો પણ નિષેધ છે.

સંસારમાં તમારું શરીર તો પાપકાયા છે. જ્યારે પૌષ્ઠમાં તે ધર્મકાયા બની જાય છે. કારણ તે જ શરીર દ્વારા ધર્મ કરવાનો છે એટલે શરીરનો ઉપયોગ ધર્મ માટે છે.

(૩) બ્રહ્મચર્ય પૌષઠ : પૌષઠમાં સર્વથી બ્રહ્મચર્યનું પાલન હોય છે. બ્રહ્મચર્યની ૯ વાડનું પાલન કરવાનું હોય છે. (૪) અવ્યાપાર પૌષઠ : તેમાં કોઈપણ જાતનો વ્યાપાર કરવાનો નિષેધ છે. પાસે પૈસા રાખવા, રખાવવા, પૈસાને સ્પર્શ કરવો, હિસાબ-કિતાબ કરવા, વ્યાપારની વાતો કરવી. ચેક ઉપર સહી કરવી. વ્યાપારના સમાચાર લેવા. તે માટે ફોન કરાવવા વગેરે તમામ પ્રવૃત્તિનો નિષેધ છે. માટે તે પૌષઠ એ સાધના છે. જ્યાં મનને આત્મા સાથે જોડવાનો પ્રયત્ન કરવાનો છે. વચનને પ્રભુની સ્તુતિ માટે તથા અન્યને ધર્મ કહેવા માટે ઉપયોગ કરવાનો છે. ક્રિયાના સૂત્રો બોલવા ઉપયોગ કરવાનો છે.

આમ ચાર પ્રકારે પ્રતિજ્ઞા કરી પૌષઠવ્રત ગ્રહણ કરાય છે. સૂર્યોદય પૂર્વે આ વ્રત ગ્રહણ કરાય છે. માત્ર દિવસનો પૌષઠ સૂર્યાસ્તની અવધિ સુધી છે. ત્યારબાદ પ્રતિક્રમણ વગેરે કરી પારવામાં આવે છે. આખો હોય તો બીજા દિવસે સવારે પ્રતિક્રમણ, પડિલેહણ, દેવવંદન આદિ વિધિ કર્યા બાદ સૂર્યોદય પછી પારવામાં આવે છે.

પૌષઠ એ સમતા નામના લોકોત્તર ગુણને સાધવા માટે છે. ભાવકુલક નામના ગ્રંથમાં આનું ફળ બતાવ્યું છે. એક ઘડી (૨૪ મિનિટ) જો સમતા સાધના કરે તો તેવા જીવને ૪૬ કરોડ ૨૯ લાખ ૬૨ હજાર ૯૬૩ પલ્યોપમ વર્ષનું દેવલોકનું આયુષ્ય બંધાય છે. સામાયિક બે ઘડીનું છે. એટલે સામાયિકનું ફળ આનાથી ૩બલ ૯૨૫૯૨૫૯૨૫થી અધિક પલ્યો કહેવાયું છે. તમે વિચારો દેવલોકમાં હોય તેવા સુખો જોઈતા હોય તો સમય કાઢીને પણ આવો ધર્મ જ કરવા જેવો છે. તેનાથી દિવ્ય સુખો મળે પરંપરાએ શાશ્વત સુખો મળે. માત્ર ૧ શ્વાસોશ્વાસ ધર્મ કરવાથી (સમતા રાખવાથી) ૨,૪૫,૪૦૮ પલ્યો. દેવગતિનું આયુષ્ય બંધાય છે. આ રીતે હિસાબ કરતાં ૧ અહોરાત્રનો (૮ પ્રહરનો) પૌષઠ શાસ્ત્રોક્ત વિધિપૂર્વક કરવાથી ૨૭ અબજ ૭૭ કરોડ ૭૭ લાખ ૭૭ હજાર ૭૭૭ પલ્યોનું દેવલોકનું આયુષ્ય બંધાય છે.

આંખે છે પાંખ છે ઉડવાની શી વાર છે ?

જો તમને આવો પૌષઠ કરવાની ઈચ્છા થાય તો પૌષઠ કરનાર કલ્યાણમિત્રોનો સંપર્ક કરો અથવા કોઈ સાધુ ભગવંતનો સંપર્ક કરો. તમને પ્રેમપૂર્વક આ માર્ગમાં માર્ગદર્શન આપી સાચા સુખની દિશા બતાવશે. પૌષઠ કરનારે તેમાં લાગતા ૧૮ દોષોને પણ જાણી લેવા જોઈએ. તેથી શુદ્ધ પૌષઠની આરાધના થાય છે. આ કર્તવ્યનું વિવેચન અહીં પૂરું કરું છું.

1	હિતેશ ધોકા નિયુષ મહેતા	મુલુંડ બોરીવલી	બેલાપુરગામ
2	ભવ્ય એસ. શાહ હર્ષિલ પી. શાહ અર્હત યુ. શાહ	અમદાવાદ અમદાવાદ અમદાવાદ	મોહપાડા
3	કુશલ બી. જૈન સોહમ્ ગોલેયા	ચાલીસગાંવ ઉટી	હિરીચુર
4	ફેનીલ શાહ મીતુલ શાહ મીત શાહ	અમદાવાદ અમદાવાદ અમદાવાદ	નાલાસોપારા (ઈ) શુભમંગલ
5	જિજ્ઞેશ પી. શાહ નવીનભાઈ શાહ	કાંદીવલી બોરીવલી	આગા
6	ભાવિક આર. વોરા ગ્રંથ વી. શાહ	અમદાવાદ અમદાવાદ	કોસબાડ
7	નિકેશભાઈ શાહ સમકિત એમ. પરીખ	નડીયાદ નડીયાદ	માસરરોડ
8	ચેતનભાઈ શાહ પાર્થ આર. શાહ	વીસનગર વીસનગર	વાવ-સતલાસણા
9	દીક્ષિત શાહ યશ શાહ ધર્મેશ બાટવીયા	પાલ્ડા મુલુંડ પાલ્ડા	કલવા
10	સતીશભાઈ શાહ કેવલ શાહ	પ્રાંતીજ હિંમતનગર	વીંછીયા
11	રાજેન્દ્રકુમાર જે.વોરા મુકેશભાઈ શાહ	અમદાવાદ અમદાવાદ	મહેમદાવાદ
12	હેતલ એસ. શાહ ધાર્મિક આર. શાહ	અમદાવાદ બરોડા	દિલ્હી
13	અભય એમ. પરીખ વિજય વી. મહેતા	મુંબઈ મુંબઈ	નેગંગ
14	સિદ્ધાર્થ શાહ	નાલાસોપારા	સોનઈ
15	દીપક જૈન આયુષ વિનીત	અમદાવાદ અમદાવાદ અમદાવાદ	પાટડી
16	હર્ષ શાહ	શીકાગો	(યુ.એસ.એ.) અમરેલી
17	નિતીનભાઈ સંઘવી પ્રશમ આર. શાહ કલ્પ મશ્કરીયા	મુલુંડ અમદાવાદ અમદાવાદ	
18	અવિન કે. શાહ દિવ્યાંગ ડી. શાહ મહેશ ગાંધી	સાયન મુંબઈ મુંબઈ	ઉના-અખરા
19	હર્નિશ શાહ અર્હમ્ શાહ ભવ્ય ઝવેરી	અમદાવાદ અમદાવાદ અમદાવાદ	વાલીયા
20	વિપેશ એમ. શાહ અતુલભાઈ શાહ	નાલાસોપારા નાલાસોપારા	નાલાસોપારા (ઈ) (આત્મ વલ્લભ)
21	રીતેષ ભોજક	ગોરેગાંવ	નાલાસોપારા (ઈ) મુનિસુવ્રતસ્વામી

યુવાહૃદયસમ્રાટ્ પૂ.આ.શ્રી હેમરત્નસૂરીશ્વરજી મહારાજાના શિષ્યરત્ન પ્રવચનકાર પૂ.પં.શ્રી હૃદયરત્ન વિ.મ. આદિ ઠાણા-૭ તથા પૂ.બાપજી મ.ના સમુદાયવર્તી પૂ.સાધ્વીશ્રી રત્નગુણાશ્રીજી મ. આદિ ઠાણા-૬ તથા પૂ.ભુવનભાનુ મ. સમુદાયના પૂ.સાધ્વીશ્રી દિશાંગનિધિશ્રી તથા પૂ.સા.શ્રી મૃદુવર્દનાશ્રીજી આદિના અમદાવાદ વાસણા શ્રીસંઘના પ્રવેશ બાદ સામૂહિક ૧૦,૦૦૦ આયંબિલના ટાર્ગેટ સાથે આયંબિલની આરાધના શરૂ થઈ હતી. આરાધકોને ૪ માસમાં ૧૦૮, ૮૧, ૫૪, ૨૭ આયંબિલના સંકલ્પ પાસ આપવામાં આવ્યા હતા. આયંબિલ ખાતામાં રોજના ૧૦૦ થી ૧૫૦ આયંબિલ થઈ રહ્યા છે.

પર્યુષણ નજીક આવતાં શ્રીસંઘમાં માસક્રમણ, ૧૬ ઉપવાસ, અઢાઈ આદિ પણ તપશ્ચર્યાનો પ્રારંભ થયો. ભા.સુ.પ તથા દના દિને અનેક તપસ્વીઓના પારણા થયાં હતાં. શ્રીસંઘમાં દરરોજ સ.૭ થી ૮ પ્રવચનો, ત્રણ રવિવારીય યુવા જાગૃતિ શિબિરો તથા ૬ રવિવાર બાળસંસ્કરણ શિબિરો સાથે આઈ.પી.એલ. મેચમાં ૧૦૦ થી વધુ બાળકો જોડાયા હતા.

ચાતુર્માસમાં પૂ.પંન્યાસશ્રીના શિષ્યરત્ન નૂતન મુનિશ્રી હેતર્ષિરત્ન વિ.મહારાજે 'માસક્રમણ' તપમાં ઝૂકાવ્યું હતું. ૧૬મા ઉપવાસે (૨૧ મહિનાનો પર્યાય) હસતાં હસતાં મસ્તકનો લોચ કરાવી કમાલ કરી હતી. પૂ.મુનિશ્રી મહર્ષિરત્ન વિ.મ.નું સળંગ ૬૦-૬૧-૬૨મી ઓળી (૧૮૩ સળંગ આયંબિલ ૩ ઉપવાસ)નું પારણું તા.૨૯-૮ના રોજ થયું હતું. આ સાથે પૂ.મુનિશ્રી મૃગાંકરત્ન વિ.મ.ના ઉપાંગ, દશપયત્રા તથા શ્રી ઠાણાંગસૂત્રના લગભગ ૫૫ દિવસના સળંગ જોગ થયા હતા. પૂ.મુનિશ્રી કળશરત્ન વિ.મ.ની ૬૫મી ઓળી, પૂ.મુનિશ્રી હેમર્ષિરત્ન વિ.-૨૦મી ઓળી, પૂ.મુનિ નેમર્ષિરત્ન વિ.-૨૩મી ઓળી પૂર્ણ થઈ હતી. તેઓશ્રીએ પૂજ્યશ્રીની સાથે રહી પર્યુષણના પ્રવચનમાં સહાયક થયા હતા. બન્ને મુનિઓ હવે આચારાંગના જોગમાં પ્રવેશ કરશે.

ન્યુ વાસણા શ્રી અમીઝરા વાસુપૂજ્ય જૈન સંઘમાં મીની ચાતુર્માસની આરાધના ખૂબ જ ઉલ્લાસપૂર્વક થવા પામી હતી. ૨૮ લઘ્વિતપ, નિત્ય પ્રવચનો તથા બાળ સંસ્કરણ શનિવારીય શિબિરો, આઈ.પી.એલ. મેચ આદિમાં ૭૦ જેટલા બાળકોએ ભાગ લીધો હતો. સંઘમાં આરાધના કરાવવા પૂ.મુનિશ્રી મહર્ષિરત્ન વિ.મહારાજે પ્રવચનો વિ. સુંદર કરીને શ્રીસંઘમાં સુંદર ચાતુર્માસનો માહોલ ઊભો કર્યો હતો. પર્યુષણના વ્યાખ્યાનો માટે ૭૦૦ના સમાવેશવાળો વિશાળ મંડપ બાંધવામાં આવ્યો હતો.

ન્યુ વાસણાના અનંતચંદ્ર તપાગચ્છ જૈન સંઘ - રીવેન્ટા સંઘમાં પર્યુષણની આરાધના કરાવવા પૂ.મુનિશ્રી મૃગાંકરત્ન વિ.મ. ગયા હતા. તે સંઘમાં પણ સુંદર માહોલ બન્યો હતો.

પૂ.મુનિશ્રી કળશરત્ન વિ.મહારાજે પણ રેવાશ્રી સંઘમાં મહાત્માઓ સાથે રહી પ્રવચન આદિ કરવારૂપ સહાયક થયા હતા. સુસ્મિતા ફલેટ-સંઘમાં જન્મવાંચન કરવા પૂ.મુનિશ્રી હેમર્ષિરત્ન વિ.મ. ગયા હતા.

વલ્લભવિદ્યાનગર શ્રીસંઘમાં પૂ.ગુરુદેવના શિષ્યરત્નો પૂ.મુનિશ્રી યુગરત્ન વિ. તથા પૂ.મુનિશ્રી યશોજયરત્નની પધરામણી થતાં જ ખૂબ ઉલ્લાસથી ચાતુર્માસ આરાધનામાં પ્રારંભ થયો હતો.

શ્રીસંઘમાં સામૂહિક વર્ધમાનતપની ઓળીના પાયા નંખાયા હતા તથા આયંબિલ તપની આરાધના ચાલી હતી. શરૂઆતમાં ૪૦ જેટલા ભાવિકોએ પાયા નાંખ્યા હતા.

બાળસંસ્કરણ શિબિરો દર રવિવારે જાહેર થતાં ૮૦ થી ૧૦૦ બાળકો જોડાયા હતા. નિત્ય પ્રવચનો, શ્રાવકો માટે વાચના, રાત્રિ પ્રવચનોમાં લોકોએ સુંદર લાભ લીધો હતો. દશેરા બાદ શ્રીસંઘમાં અઢારિયાનું આયોજન થવા જઈ રહ્યું છે. બાળકો તથા ભાઈ-બહેનોને લેવામાં આવશે.

બન્ને મુનિઓને ૮૭મી તથા ૮૧મી ઓળીના પારણા રૂ. ૧ લાખની ઉછામણીપૂર્વક થયા હતા. લાભાર્થીના ત્યાં સકલસંઘના પગલાં આદિ કાર્યક્રમો થયા હતા. પર્યુષણ મહાપર્વમાં અપૂર્વ માહોલ થયો હતો.

શ્રી માનસમંદિરે હાઈકોર્ટના ન્યાયાધિશોની પધરામણી

તા.૨૯-૮-૨૧, રવિવારના રોજ માનસમંદિરમ્ તીર્થ મુંબઈ હાઈકોર્ટના ૩ ન્યાયાધિશોની પધરામણી થઈ હતી. શ્રી શીદે સાહેબ, શ્રી તાતેડ સાહેબ તથા શ્રી વરાળે સાહેબ પોતાના ધર્મપત્ની સાથે દાદાના દર્શને તથા તીર્થની મુલાકાતે પધાર્યા હતા.

ટ્રસ્ટ તરફથી તેઓનું નાશિકના ઢોલ દ્વારા તથા લાલ કારપેટ બિછાવી સ્વાગત કરવામાં આવ્યું હતું. મહેમાનો સાથે શહાપુર કોર્ટના ન્યાયાધિશો તથા મહારાષ્ટ્રના ચેરીટી કમીશ્નરશ્રી પણ હાજર રહ્યા હતા. સહુએ પ્રથમ મુખ્ય જિનાલયે આદિનાથદાદાના દર્શન કર્યા હતા. ત્યાંથી ક્ષેત્રપાલ મંદિર, પૂ.ગુરુદેવના સમાધિમંદિરે તથા ધ્યાનમંદિરે દર્શન કરી ગૌશાળાની મુલાકાત લીધી હતી. સહુ મહેમાનો તીર્થનો નજારો જોઈ ખુશ ખુશ થઈ ગયા હતા.

ભોજન સમારંભ બાદ શહાપુર કોર્ટ તથા ચેરીટી કમીશ્નર દ્વારા તેઓનો સ્વાગત સમારોહ રાખવામાં આવ્યો હતો. ત્યાં મહેમાનોનું સ્વાગત કરી ટ્રસ્ટ તરફથી પણ સોનાના આર્ટીકલવાળી ગીફ્ટ આપવામાં આવી હતી. તીર્થમાં લગભગ ૫ કલાકના રોકાણ બાદ સાંજે સાત કલાકે વિદાય લીધી હતી.

શ્રી માનસમંદિરે હાઈકોર્ટના ન્યાયાધિશોની પધરામણી

સાંવત્સરિક
ક્ષમાપના

અમારા પ્રેરણાપત્રના સર્વ વાચકો,
દાતાઓ તથા શુભેચ્છકોને...

અમે તો વીરના વારસો....
ક્ષમા આપવી તે અમારો આત્મધર્મ
ક્ષમા માંગવી તે અમારો આત્મવિનય
ક્ષમા કરવી તે અમારી આત્મશુદ્ધિ
આવો પરસ્પર કરીએ ક્ષમાપના...

મિથ્યા મૈ દુષ્કૃતમ્ !!!

॥ મિચ્છા મિ દુક્કડમ્ ॥

RNI NO. : GUJGUJ/2006/16904 (Delhi) Publish & Posted 16th of every month at Ahd.PSO
Reg.No. : GAMC 988/2021-2023 Issued by SSP Valid up to 31-12-2023
Licence to Post with Prepayment LPWP Licence No. : PMG/NG/058/2021-2023 Valid up to 31-12-2023

श्री शत्रुंजय तीर्थधाम भुवनभानु मानसमंदिरम् तीर्थ

Contact No. : 8551904888, 8551905888, 9823271991

मालिक : श्री अहर्द् धर्म प्रभावक ट्रस्ट
१७, प्रार्थनापीठ, र्धलोरापार्क, जैन टेरासर पास,
नारणपुरा चार रस्ता, अमदावाड - ३८० ०१३
ફોન : **079-27681317**

તંત્રી-મુદ્રક-પ્રકાશક : કલ્પેશભાઈ વી. શાહ, અમદાવાદ
મુદ્રક : સર્વોદય ઓફસેટ, અમદાવાદ.

To,

SAMYAK - 98245 15514